

Kehf Suresi 86. Ayet Kur'an'a Göre Güneş Balçığı batıyor?

www.ateistlerecevap.org/2018/02/kehf-suresi-86-ayet-kurana-gore-gunes-balcigami-batiyor.html

ateistlerecevap

Şubat 10, 2018



Değerli kardeşimiz,

“Biz ona dünyada geniş imkânlar verdik ve ihtiyaç duyduğu her konuda sebep ve vasıtalar ihsan ettik. O da batıya doğru bir yol tuttu. Nihayet batıya ulaştığında, güneşi adeta kara bir balçıkta batar vaziyette buldu. Orada yerli bir halk bulunuyordu. Biz: ‘Zülkarneyn! İster onlara azab edersin, ister güzel davranırsın.’ Zülkarneyn şöyle dedi: ‘Kim zulmederse, Biz onu cezalandırırız, sonra da Rabbinin huzuruna götürülür. O da ona benzeri görülmedik bir ceza uygular. Fakat iman edip makbul ve güzel davranışlar içinde olana, en güzel karşılık verilir ve ona kolay olan buyruklarımızı emrederiz, kolaylık gösteririz.’ Zülkarneyn bu sefer yine bir yol tuttu. Güneşin doğduğu yere varınca, onun, kendilerini sıcaktan koruyacak bir siper nasib etmediğimiz bir halk üzerine doğduğunu gördü.”(Kehf, 18/85-90)

Nihayet güneşin battığı yere ulaştı. Yerleşmiş olduğu yerin gün batı tarafından ta sonuna kadar vardı. Tefsir bilginlerinin de yaptıkları açıklamaya göre, Okyanus denilen Atlas Okyanusunun batı kenarına ulaştı. Bu Okyanus denizinde “Halidat” ismi verilen adaların bir zamanlar uzunluk (boylam) başlangıcı olarak kabul edildiklerini kaydediyorlar. Bununla birlikte biz bugün bu Halidat adalarının ne olduğunu tayin edemiyoruz. Özetle uzak batıya vardığı vakit güneşi (sanki) siyah bir çamura batıyor buldu. Veya “hâmiye” kırâetine göre, kızgın bir pınar içinde batıyor buldu. Tefsir bilginleri buradaki aynı, su pınarı; hamieyi balçıklı; hâmiye’yi de kızgın mânâsına tefsir etmişlerdir ki, güneşi balçıklı veya kızgın bir pınar içinde batıyor buldu demek olur. Bu şekilde bu su pınarından maksat, okyanus ve özellikle denizin ufuktaki batış noktasıdır.

Batıya varıncaya kadar geçtiği memleketlerde birtakım saltanatların batışını görerek giden Zülkarneyn, uzak batıda geçtiği yolda önüne çıkan Okyanus kenarında güneşin batışını seyretmek için ufka baktığı zaman Allah mülkünün genişliği ve yüceliği içinde o koca okyanus etrafı gök ile çevrilmiş bir kuyu havzası gibi sınırlı bir su kaynağı manzarasını alıyor. Fakat içilebilecek parlak ve duru bir kaynak gibi değil, kara balçıkla bulanmış, dibi görünmez karanlık bir kuyu gibi görünüyor ve güneş bunun ufkunda batarken zayıflamaya başlayan parıltısı, allı morlu yansımalarıyla puslar içinde çalkalanarak karanlık bir batağa batıyor da, battığı nokta balçıklı bir göz gibi bulanıp kararırken, aynı zamanda renk ve buharıyla kaynayan kızgın bir köz halinde bulunuyor. Demek Zülkarneyn'in vicdanında güneş batışının bıraktığı intiba bu olmuştur ki, bu müşahedenin en ibret verici mânâsı, en son bir sınırdaki duracağı kesin olan dünya ululuğunun sınırlı olduğunu görmek ve geçici olduğunu anlamaktır.

Sonra da, yani batıda yapacağı icraatı yaptıktan sonra da bir yol tuttu. Batıda batan güneşin doğuya dönmesi gibi, batıdan doğuya giden bir yol peşine düştü, nihayet güneşin doğduğu yere kadar gitti. Yani yeryüzünde güneşin arada engel bulunmaksızın doğduğu noktaya kadar gitti ki bu noktanın, Afrika'nın doğu kıyıları olması ihtimali olsa da açıkça anlaşılan Asya'nın uzak doğusu olmasıdır. Vardığında onu (güneşi) öyle bir kavim üzerine doğuyor buldu ki biz onlara, güneşin berisinde bir siper yapmamıştık. Binaları yok, hatta elbiseleri yok. Güneşin altında yanıyorlar. Nitekim bugüne kadar bile Sudan'da, Avustralya'da böyle çıplaklar vardır. Bununla birlikte maksat, örfte herkesçe bilindiği üzere önemli bir örtü ve siper olduğu takdirde çadırlar bile önemli bir örtü olamayacağından dolayı, bu mânâ çölde yaşayanların çoğunu kapsar.

Yüce Allah bu âyetiyle Zülkarneyn'e verdikleri ve temin ettikleri ile onun özelliklerini zikretmektedir. Nedir onlar?

a) "Ona yeryüzünde imkan sağladık."

"İmkan sağladık, güvenli bir yere yerleştirdik" anlamını şöyle verebiliriz: "Ona yerleşik, güvenli bir düzen sağladık." Ayrıca Yûsuf sûresinin 56. âyetindeki kullanımdan hareketle bu ifadeye "*onu iktidar sahibi yaptık*" anlamını da verebiliriz.

b) "Kendisine her şeye ulaşacağı bilgi verdik."

"**es-sebeb**" kelimesi, "*bir şeye ulaşmak, bir şeyi gerçekleştirmek için baş vurulan vasıta veya araç*" anlamına gelmektedir. Bu bağlamda bu kelimeye "*insanı, amacına, idealine ulaştıracak olan bilgi*" diyebiliriz. Bir şeye ulaşmak, bir şeyi gerçekleştirmek için en büyük vasıta bilgidir. Bilgiden daha büyük araç olamaz.

Şimdi güvenli yere yerleştirmekle bilgiyi elde etme arasındaki ilişkiyi görmemiz gerekiyor. Yerleşik düzenin güvenliği içinde bilgi edinilebilir. Göçebe düzeninde bilgiyi elde etmek zordur.

Önce bilgi sonra güven denileceği gibi, önce güven, sonra bilgi de denebilir. Güvenli ortam ile amacına ulaşacak vasıtayı vermekle Yüce Allah ona büyük lütuflarda bulunmuştur.

İki boynuzlu ya da iki asrın adamı anlamına gelen **Zülkarneyn** sıfatı ile bu iki şey arasında bağlantı kurulabilir. Bir boynuzu “güven” diğeri de “bilgi” olabilir. Güven ile bilgi, yüce değerlerin önünde gelmektedir, İki boynuz, bu iki değeri ifade edemez mi?

“O da bir yol tutup gitti.”

Bu âyetteki sebep kelimesine de “araç, vasıta, bilgi” manasını verirsek açıklamamız şöyle olacaktır: Zülkarneyn Allah’ın kendisine verdiği araç ya da bilgiyi takip etti. Bütün işlerinde meşru olan vasıtalara başvurdu. Amacına ulaşmak ve yapacağı işi elde etmek için meşru olmayan vasıtalara baş vurmadı. Meşru yollara uydu, doğru bilgiyi takip etti. Demek ki Zülkarneyn’in üçüncü özelliği, işlerinde daima meşru araçları, yani doğru bilgiyi kullanmasıdır. Meşru olmayan vasıtalara yanaşmaz, onları takip etmezdi.

“Sonunda Güneşin battığı yere ulaştınca, Güneşi kopkoyu bir suda’batıyormuş gibi gördü. Orada bir topluluk buldu. ‘Ey Zülkarneyn, onları ister cezalandır, ister onlara karşı iyi davran’ dedik.”

Bu âyetten yani yorumunu yapmakta olduğumuz Kehf suresi 86’dan çıkaracağımız önemli neticeler olacaktır:

a) Zülkarneyn önce batıya doğru hareket etmeyi tercih etmiştir. Güneşin battığı yere vardığı anlatılmaktadır. Güneş ve batmak ya da batı kavramları bir araya gelmiştir. Güneş, ışığı temsil ettiğine göre Zülkarneyn’in de işi, ışık denen bilginin peşine gitmek olmuştur.

Güneş, doğudan doğduğu gibi, bilgi de, peygamberler de doğudan doğmuştur. Güneşin ışınları nasıl batıya gidiyorsa, bilginin ışığını da batıya doğru getirip insanları eğitmek gerekiyor. Bilgi ve medeniyet doğudan batıya doğru gitmiştir. Zülkarneyn bu gidişin örneği durumunda olmuş ve bunu insanlığa hedef olarak sunmuş bir eğitimcidir; bunu da davranışı ile göstermiştir. Batıdan bir şey almak, yani bilgi ve medeniyet almak için değil, batıyı aydınlatmak için gitmiştir; gitmeyi tercih etmiş.

b) Güneşi sıcak bir gözede batar buldu. Bu anlatımda mecazî bir anlatım şekli vardır. Zülkarneyn öyle gibi gördü. Bu durum yerkürenin yuvarlak olduğuna, küre şeklinde olduğuna da delil teşkil etmektedir. Dünyanın hareketi ile Güneş batmış gibi görünmektedir. Aslında Güneş batmamaktadır. Dünya bir taraftan kendi eksenini etrafında dönerken, diğer taraftan da Güneş’in etrafında dönmektedir.

Ayette geçen ‘ayn’ “göze, pınar, suyun çıktığı yer” anlamına gelmektedir. Gözden yaş çıktığı için, göze de pınar anlamında ‘ayn denmiştir. hamie kelimesi de “sıcak” anlamına gelmektedir. “hamiye” şeklinde okunursa “sıcak”, “hamie” şeklinde okunursa “balçık” manasına gelmektedir.

Bunun anlamı Zülkarneyn’in yolculuğu Güneş’in denizde batar gibi görüldüğü nihai noktaya, yani ötesine gidilemeyecek noktaya ulaşmıştı. Bu noktanın neresi olduğu zikredilmemektedir.

c) Zülkarneyn orada bir topluluk buldu. Bu topluluk, kötülüğün her çeşidine dalmış, erdemlerini tamamen yitirmişti. İşte bu noktada, Zülkarneyn’in bir eğitimci, hatta bir devlet adamı olduğu ortaya çıkmaktadır.

d) Yüce Allah, Zülkarneyn'e konuşmuştu ve ona o topluma nasıl muamele edeceğini bildirmiş, ama onu kendi tercihi ile karşı karşıya bırakmıştı. İster cezalandırır, isterse onlara iyi muamelede bulunur. Bu ifadeden şunu anlıyoruz:

1. Zülkarneyn oraya tek başına değil, muhtemelen bir ordu ile gitmişti. Çünkü tek başına bir topluluğa ceza vermesinin imkansızlığı ortadadır. Bir sonraki âyetteki "nü'azzibüh" kelimesinin çoğul oluşu bu görüşümüzü desteklemektedir.

2. Yüce Allah Zülkarneyn'i ceza ile güzel davranmak arasında serbest bırakmıştır. Bu da bize, Yüce Allah'ın insana hür irade verdiğini, tercihlerinde serbest bıraktığını, bu konularda ona özgürlük verdiğini öğretmektedir.

3. Ceza ve iyi muamele yapmasını, toplumun, toplumu eğitmesi anlamında alıyoruz. Kötülüklerle dalmış bir toplumu eğitmek için ceza metodu da kullanılabilir, iyi muamele metodu da. Bunlardan birini tercih etmek siyasetçiye veya eğitimciye kalmaktadır. Bu açıdan bakıldığında Zülkarneyn'in ordusu, aynı zamanda bir eğitim ordusu niteliğini taşıyordu.

“O da şöyle dedi: Haksızlık edeni cezalandıracağız. Sonra Rabb'ine döndürülecek. Rabb'i de onu görülmemiş bir ceza ile cezalandıracaktır.”

Yüce Allah 86. âyette Zülkarneyn'i cezalandırma ile iyi muamele yapma arasında tercihle karşı karşıya bırakınca, 87. âyette Zülkarneyn'in cevabı ve o topluma olan söylevi şu olmuştur:

a) “**Haksızlık edeni cezalandıracağız.**”

Haksızlık diye tercüme ettiğimiz kelime âyette “zaleme” olarak geçmektedir. Buradaki zulm, “şirk denen çarpık inanç, başkalarının haklarını çiğnemek, Yüce Allah'ın peygamberlerine gönderdiği mesajı inkâr etmek” anlamına gelmektedir.

Âyetin bu kısmından anlıyoruz ki “cezalandıracağız” ifadesi, Zülkarneyn'in tek olmadığı, bir ordu ile o ülkeye girdiğini göstermektedir. Çünkü “cezalandırma” fiili çoğul olarak kullanılmıştır.

Diğer taraftan o toplumu, geçmişte yaptıkları haksızlıklardan, kötülüklerden, ahlâksızlıklardan dolayı cezalandırmayacağı, kendisinin o ülkeye girişinden sonra yapacaklarına göre onlara muamele edeceği ortaya çıkmaktadır.

Buradan şu evrensel ilkeyi çıkartıyoruz: Bir ülkeyi fetheden bir ordunun başındaki insan, o ülkenin insanlarını, geçmişte yaptıkları ile cezalandırmayacak, idareyi ele aldıktan sonra yaptıkları kötülükler nedeniyle onları cezalandıracaktır. Fetihden önceki zulüm, kötülük ve suçlar sıfırlanıp yeni bir hayatı başlatacak şekilde kendilerine bir fırsat verilecektir.

b) “**Sonra Rabb'ine döndürülecek. O da onu görülmemiş bir ceza ile cezalandıracaktır.**”

Demek ki, zulmeden, insanların haklarını çiğneyen, onlara dünyayı dar eden toplumlara hem bu dünyada ceza verilecek hem de âhirette. Çünkü zulüm öylesine kötü bir günahdır ki, dünyanın cezası ya da azabı ona denk olmamaktadır. Cezanın kalan kısmım da Yüce Allah

âhirette tamamlayacaktır. Ama âyette geçen 1510 nükrah kelimesi, bu dünyada insan algısının, tasavvurunun kapsayamayacağı, hiçbir kelime ile ifade edemeyeceği tarzdaki azabı ifade etmektedir. Başka bir ifadeyle cezanın ilk aşaması, o toplumda insanlara yapılan haksızlığın cezasıdır ve bu ceza dünyada verilecektir; diğeri de Allah'a karşı yapılanın karşılığıdır ki o da âhirette verilecektir. *Nitekim zulüm kavramı* hem insanlara karşı yapılan haksızlığı hem de Allah'a karşı yapılan haksızlığı, şirki ifade etmektedir.

Bir önceki âyette, yani 86. âyette Zülkarneyn'e cezalandırma ruhsatı verilirken, o kavmin ne işlediği söylenmemiştir. Ama 87. âyetten onların zulmettiği ortaya çıkmaktadır.

c) Aslında Zülkarneyn'in ordularının o ülkeyi fethetmeleri, o toplum için ceza niteliğini taşımaktadır, ama Zülkarneyn onlara adaleti, hakkı ve bilgiyi götürmüştür.

Güneşin battığı kopkoyu su ya da balçık, hakkın, adaletin ve buna benzer değerlerin, bilginin battığı toplumu ifade etmektedir. Bilgi güneşi, adaletin, hakkın güneşi o toplumda batıp yok oluyordu.

“Ancak inanıp yararlı iş yapanlara gelince, onlar için, güzel ödül vardır. Biz ona kendi emirlerimizden kolay olanı söyleyeceğiz.”

a) Daha önce belirttiğimiz gibi, yanlış hareket edip suç veya günah işleyenlere ceza verileceği söylendikten hemen sonra, iman edip iyi amel işleyenlere ne yapılacağı gündeme getirilmektedir. Bu, Yüce Allah'ın Kur'an'daki anlatım metodudur. 87. âyette geçen zulmün karşılığı 88. âyette iman ve iyi amel olmaktadır. Böylece zulmün ne olduğunun tanımı yapılmış olmaktadır.

Kötülük yapana dünya ve âhret azabı verilirken, iman edip iyi amel işleyene de ödül verilecektir. Demek ki herkes inancına ve ameline göre muamele görecektir.

b) Yüce Allah, ödül vermekle kalmayacak, kendi emirlerinden kolay olanı söyleyecektir. Bu da ikinci ödülü olmaktadır. *Nedir emirlerinden kolay olanı söylemek?* Muhammed Esed bunun: “*Yerine getirilmesi kolay olanla yükümlü tutmak, kolay planlar uygulatılması*” anlamına geldiğini ifade etmektedir.

Biz bu soruya şöyle cevap veriyoruz: İman edip iyi amel işleyenlere bu dünyada ve âhirette güzellikler verilecek, aynı zamanda o kişi Allah'ın emirlerini kolayca yerine getirme alışkanlığını, ruh olgunluğu ve gücünü de kazanacaktır.

Erdemli hayat yaşamak, ahlâkî değerleri hayata geçirmek onun için kolaydır, hiçbir zaman onu sıkımsaz. Çünkü erdemli bir hayatı yaşamakta Allah ona yardım edecektir. Bu da onun için bir ödüldür.

Zülkarneyn'in eğitim okulu iyi ile kötünün ne olduğunu, neticelerinin nereye varacağını öğreten, o konuda bilinçlendiren bir faaliyet yapmaktadır.

“Sonra yine bir yol tutup gitti. Sonunda Güneş'in doğduğu yere ulaşınca, Güneş'i, kendilerine Güneş'ten başka örtü vermediğimiz bir topluluğun üzerine doğuyor buldu.”

Zülkarneyn ikinci yolculuğunu Güneş'in doğduğu yere, yani doğu tarafına yaptı; orada da bir topluluk buldu.

“Kendilerini Güneş’e karşı koruyacak hiçbir şeyi Yüce Allah’ın vermediği toplum”ifadesinden, bunların, öncelikle ilkel bir toplum olduğunu anlıyoruz. Bu ilkelikten, onların elbise yapacak durumda olmadıkları, coğrafi çevrelerinin ağaçsız, gölge verecek hiçbir şeyin olmadığı, çöl topraklar olduğu fikrine varıyoruz. Ayrıca onların ev yapısı onun gölgesine sığınacak medeniyetleri de yoktu.

Güneş’in battığı yerde bulunduğu toplumla bu toplumun benzer yönü, akıl ve bilgi değerlerini kullanmamaları ve hayata geçirememeleridir. Bu toplumun da bilgilendirilmesi ve eğitilmesi gerekiyordu; onların da Zülkarneyn’in eğiticiliğine ihtiyaçları vardı. Eğitimden, bilgiden yoksun olan bu toplum halkının davranışlarında dengesizliklerin olacağı bir gerçektir.

Ayrıca Güneş’in ışınlarına karşı kendilerini koruyacak elbiselerinin olmaması gibi, kendilerini nefislerine, şeytana karşı koruyacak takva elbiseleri de yoktu. Takva elbisesi, akıl, bilgi ve Allah’a karşı görevlerini yapmaktan oluşan bir elbisedir. Bu elbiseden de yoksun olduklarını da anlıyoruz. Demek ki onların hem dışı hem de içi çıplaktı. *Elbiselerinin olmaması, onlarda haya duygusunun, utanmanın olmadığına bir işarettir.*

“İşte onun durumu böyledir. Onun bilgi olarak sahip olduğu her şeyi biz biliriz.”

Yüce Allah, Zülkarneyn’in sahip olduğu, yani yanında bulunan bilgi, medeniyet araçlarını, imkanlarını, kudretini ve tecrübesini bildiğini söylemektedir. Bunun anlamı şudur: Zülkarneyn’in sahip olduğu ne varsa, özellikle bilgi konusunda her şeyi ona Allah öğretmişti. Zülkarneyn’in bütün sahip olduklarını Yüce Allah ilmi ile ihata etmişti; O’nun ilmi onların tamamını kapsam alanına almıştı. Zaten dışında olması imkansızdı.

Râzî, bu ayetin izahında Zülkarneyn’in bu ikinci kavime de ilk kavme yaptığı gibi davrandığını yani, batıdakiler dediği topluma uyguladığı **“zalimlere azap, müminlere iyilik”** metodunu onlara da kullanmıştı (Râzî, age, XXI/169).